

1. АНАЛИЗ НА ОБХВАТА НА РЕГИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

С настоящия анализ се цели установяване на териториалния обхват и границите на Регионалната система за управление на отпадъците и основните характеристики на региона. Целта на анализа е да се идентифицират и анализират услугите, които се /ще се включват в обхвата на РСУО - Регион Разлог.

1.1. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И ГРАНИЦИ НА РЕГИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ

Съгласно изискванията на Закона за управление на отпадъците, общините, включени във всеки от регионите, определени с Националния план за управление на отпадъците, създават Регионална система за управление на отпадъците, състояща се от Регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци.

Във връзка с управлението на отпадъците на регионален принцип и в изпълнение на изискванията на законодателството на 05.11.2012г. е създадено **Регионално сдружение за управление на отпадъците - регион Разлог** с водеща община–Община Разлог, състоящо се от председател – кмета на Община Разлог и членове – кметовете на общините Банско, Белица и Якоруда. Целта на сдружението е взаимно подпомагане между общините в ефективно събиране, транспортиране, третиране и обезвреждане на отпадъците, генерирани на териториите им, съобразно изискванията на чл. 6, ал. 1 и изпълнение на задълженията по чл. 19 от ЗУО чрез участие на общините. Със създаването на Регионално сдружение се цели чрез общи финансови ресурси да се търси най-икономичния и екологичен начин за третиране на отпадъците. Чрез използването в един регион на едно общо депо от участващите в региона общини, се цели намаляване на разходите по експлоатация, подобряване на качеството на услугите за събиране, транспортиране и обезвреждане на битовите отпадъци и намаляване на вредното въздействие върху компонентите на околната среда. Също така насоките на екологичното законодателство са постепенно преминаване към други методи за третиране на отпадъците, освен депониране.

Регионалното депо за неопасни отпадъци е изградено на територията на Община Разлог в землището на с. Баня, местност „Кривосер“ и ще обслужва общините Разлог, Банско, Белица и Якоруда.

Четирите общини, заемат североизточната част на Благоевградска област. Териториалния обхват и границите на регион за управление на отпадъците Разлог, спрямо останалите общини в областта са представени на следващата фигура 1-01.

Фигура 1-01: Териториален обхват и граници на регион за управление на отпадъците Разлог

ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ НА РЕГИОНА

Регионалната система за управление на отпадъците – Регион Разлог ще обслужва четири от общо 14-те общини в Област Благоевград.

Община Разлог е една от най-динамично развиващите се общини, шеста по територия и пета по брой на населението в Благоевградска област. По своето географско разположение тя може да се определи като относително затворена община. Разположена е при срещата на планините Рила, Пирин и Родопи и включва части от Разложката котловина, и очертаващите я планински масиви.

Пета по големина между общините в област Благоевград е **Община Банско**, която заема около 7,6 % от територията на областта. В икономическия профил на общината водещо място заема обслужващата сфера, като туризмът все по-отчетливо се превръща във водещ отрасъл в социално-икономическия профил на общината.

С богата история и етнография, с много добри условия за развитието на туризма във всичките му измерения е **Община Белица**. Главният административен център на общината - град Белица, е разположен по южните склонове на Рила планина. Тук добре развити са традиционния, еко, селски и зимния туризъм.

Община Якоруда е разположена в североизточната част на Област Благоевград. Релефът е планински и полупланински, обхваща части от Рила и Западните Родопи, както и тясната долина в горното течение на р. Места. Общинската икономика е слабо развита с аграрно-промишлена структура, като местната индустрия е доминирана от дърводобива, машиностроенето и шивашката промишленост. Енергетиката е представена от ВЕЦ “Белмекен” и ВЕЦ “Якоруда“.

Регионалната система за управление на отпадъците – Регион Разлог, обхваща 1569,324 км² или 24,3% от площта на Област Благоевград.

Таблица 1-01: Териториален обхват на общините в РСО – регион Разлог

Община	Разлог	Банско	Белица	Якоруда	РСУО – регион Разлог
Площ, км ²	440,314	496,21	293,5	339,3	1569,324

В таблица 1-02 е представен средногодишният брой на населението за периода 2011 -2015 г. Изнесените данни са от информацията публикуваната от НСИ за броя на населението в общините за последните пет години. На база тези данни е направено и сравнение на намалението на населението през годините.

Таблица 1-02: Средногодишен брой на населението по общини за периода 2011-2015 г.

Община	населено място	2011	2012	2013	2014	2015
Разлог	села	8635	8539	8434	8321	8191
	градове	11900	11824	11788	11744	11655
	общо	20535	20363	20222	20065	19846
Банско	села	1255	1232	1226	1210	1230
	градове	11759	11680	11628	11574	11591
	общо	13014	12912	12854	12784	12821
Белица	села	6583	6553	6526	6510	6469
	градове	3327	3281	3236	3196	3148
	общо	9911	9834	9762	9706	9617
Якоруда	села	4935	4922	4905	4842	4771
	градове	5737	5659	5590	5544	5453
	общо	10672	10581	10495	10386	10224
Общо РСУО		54132	53690	53333	52941	52508

Като цяло населението на Област Благоевград намалява през годините. Това показват и данните изнесени в Таблица 1-02, които отчитат непрекъснат спад на броя на жителите в разглежданите общини. За последните години 2011-2015г., общо населението в Регион Разлог е намаляло с 1624 души или с 3,0 %. Данните отчитат, че средно населението намалява с около 325 души на година, като средногодишния темп на намаляване е 0.41%.

Съгласно направените изчисления в:

Община Разлог

- ✓ За последните пет години населението е намаляло с 689 души или с 3.36%.
- ✓ Средногодишния темп на намаляване на населението е 1.34%.
- ✓ Средно населението намалява с около 277 души на година.

Община Банско

- ✓ За последните пет години населението е намаляло с 193 души или с 1.48%.
- ✓ Средногодишния темп на намаляване на населението е 0.43%.

- ✓ Средно населението намалява с около 38 души на година.

Община Белица

- ✓ За последните пет години населението е намаляло с 294 души или с 2.97%.
- ✓ Средногодишния темп на намаляване на населението е 0.28%.
- ✓ Средно населението намалява с около 59 души на година.

Община Якоруда

- ✓ За последните пет години населението е намаляло с 448 души или с 4.20%.
- ✓ Средногодишния темп на намаляване на населението е 1.07%.
- ✓ Средно населението намалява с около 89 души на година.

Най - значително по стойност е намалението на населението в Община Разлог, следвана от общините Якоруда и Белица. В Община Банско, резултатите показват спад в населението с 1.48%, предвид факта, че през 2015г. се наблюдава, макар и минимално нарастване на постоянно живущото население в общината. Банско е сред общините със силно променлив брой на пребиваващите на територията ѝ жители, което се обуславя от добре развития туризъм в района.

По степен на урбанизация общините, участващи в Регионално сдружение Разлог достигат 60,65% градско население, а останалата демографска маса от 39,35% е разпределена в 31 села. Икономическият им облик е селскостопански, с подчертан самовъзпроизводствен характер. Като цяло, в селата липсват възможности за трудова заетост, обезпечаваша жизнена кариера на млади хора, като обслужващите функции са съсредоточени изключително в градовете.

1.2. УСЛУГИ, ВКЛЮЧЕНИ В ОБХВАТА НА РЕГИОНАЛНАТА СИСТЕМА ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ – РЕГИОН РАЗЛОГ

Услуги по събиране и транспортиране на смесените битови отпадъци до депа или до други регионални инсталации за третиране на отпадъците

Съгласно чл.19, ал.3, т.1, 2 и 3 от ЗУО кметът на общината е отговорен за:

1. осигуряването на съдове за събиране на битовите отпадъци - контейнери, кофи и други;
2. събирането на битовите отпадъци и транспортирането им до депата или други инсталации и съоръжения за оползотворяването и/или обезвреждането им;
3. почистването на уличните платна, площадите, алеите, парковете и другите територии от населените места, предназначени за обществено ползване;

В четирите общини в Регион Разлог са изградени и функционират системи за организирано събиране и извозване на битовите отпадъци. Отговорни за събирането, извозването и обезвреждането на битовите отпадъци от районите, включени в системата за организирано сметосъбиране и за поддържане чистотата на територията на общините, почистването на местата за обществено ползване, както и снегопочистването и зимното поддържане, са лицата, на които общините в региона са възложили, изпълнение на съответните дейности, въз основа на сключени договори. Нивото на покритие от общинските системи за сметосъбиране и сметоизвозване в три от общините (Разлог, Банско и Якоруда) е 100%. В Община Белица, обхванатото от изградената система население е 98,1%. Не е организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци на две от населените места в общината – с.Златарица и с.Гълъбово, поради недостъпност от обслужване на сметовозните

автомобили. Жителите на тези населени места са освободени от заплащане на такса битови отпадъци.

Таблица 1-03: Обслужвани населени места от организираното сметосъбиране и сметоизвозване на битовите отпадъци в общините

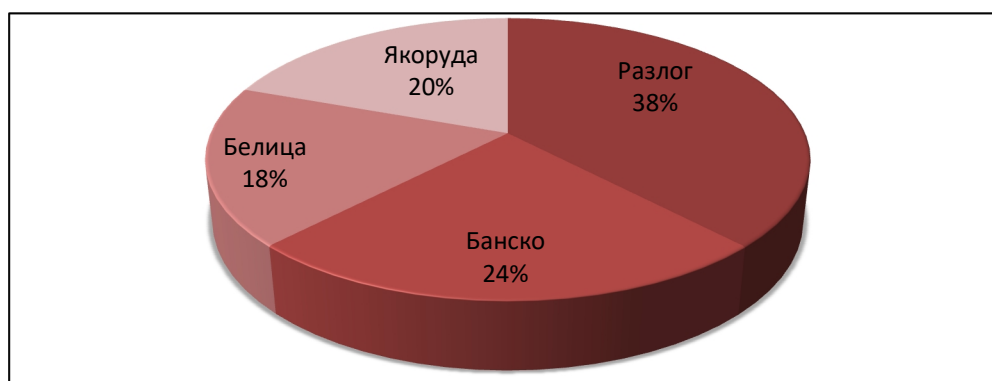
Община	Изпълнител / Дейност	Населени места в общината	Обслужвани населени места в общината	Дял, %
Разлог	„СОРИКО“ООД	8	8 населени места (1 град и 7 села) и 9 местности	100%
Банско	ДЗЗД „ЕВРО ИМПЕКС – БАНСКО“	8	8 населени места (2 града и 6 села)	100%
Белица	ДЗЗД „ЕКО –МУСАЛА КОНСОРЦИУМ“ с договор за консорциум между „ЕКО ТИТАН“ ЕООД и „МУСАЛА 2004“ ЕООД	12	10 населени места (1 град и 9 села) и КК „Семково“	98.1%
Якоруда	„СТРОИТЕЛ 2001“ ЕООД	8	8 населени места (1 град и 7 села)	100%

Ангажираните от общините подизпълнители за обслужване на съществуващите системи за организирано сметосъбиране и сметоизвозване на битовите, строителните и др. видове отпадъци, които могат да се приравнят към тях, образувани на териториите им, извозват събраните отпадъци на депото в м. „Седръч“, Община Разлог. При въвеждане в експлоатация, събраните отпадъци ще се извозват на новоизграденото Регионално депо, намиращо се в м. „Кривосер“, землището на с. Баня, Община Разлог. Управлението на отпадъците, постъпили на Регионалното депо ще се извършва съгласно европейското и национално законодателство в областта на управление на отпадъците, спазвайки основните принципи и йерархия за постигане на устойчиво управление.

Таблица 1-04: Обслужвано население от системите за сметосъбиране и сметоизвозване в Регион Разлог за периода 2011-2015г.

Година	2011	2012	2013	2014	2015
Население в Регион Разлог, брой	54132	53690	53333	52941	52508
Население, обслужвано от системите за сметосъбиране, брой	54132	53546	53275	52883	52458
Населени места в Регион Разлог, брой	36	36	36	36	36
Населени места обслужвани от системите за сметосъбиране, брой	36	34	35	35	34

Процентното отношение на обслужваното население на всяка от общините, участващи в Регионално сдружение Разлог към общото население, обслужвано от Регионалната система е представено на следващата фигура.

Фигура 1-02: Процент обслужвано население по общини от Регион Разлог

Ежегодно се определят границите на районите, в които се организира събирането и сметоизвозването на битовите отпадъци, честотата и реда на тяхното събиране и сметоизвозване, както и местата, до които се извозват, въз основа на издадена от Кмета на съответната община заповед, която се оповестява публично. Честота на събиране и извозване на битовите отпадъци за общините от Регион Разлог през 2016г. е:

Община Разлог:

- централна градска част – ежедневно;
- квартали на гр. Разлог – веднъж седмично;
- малки населени места (села) – веднъж седмично;
- местности: „Предела“, „Шипоко“, „Кулиното“, „Тишето“, „Бойков рид“, „Реденка“, „Бетоловото“, „Катарино“, „Кошолъовото“ – веднъж седмично.

Община Банско:

- централна градска част – ежедневно;
- квартали на гр. Банско - веднъж седмично;
- хотели с четири и пет звезди: през зимния сезон – ежедневно;
- хотели с четири и пет звезди през летния сезон от 15 юли до 15 септември – през ден;
- гр. Добринище - веднъж седмично;
- села от Местенски регион – веднъж седмично.

Община Белица:

- гр. Белица, с. Краище и с. Дагоново – 2 пъти седмично;
- с. Горно Краище и КК „Семково“ – веднъж седмично;
- с. Бабяк, с. Лютово, с. Черешово, с. Орцево, с. Кузьово и с. Палатик – веднъж месечно.

Община Якоруда:

- гр. Якоруда – градът е разделен на райони, като всеки от тях се почиства веднъж седмично;
- села – веднъж седмично.

Разпределението на съдовете за събиране на смесените битови отпадъци по населените места е организирано, съгласно разработената от Министерство на околната среда и водите Методика за определяне на броя и вида на необходимите съдове и техника за събиране и транспортиране на отпадъци. Всяка година общинските администрации, закупуват нови съдове за събиране на смесени битови отпадъци за допълване на системата си по населените места в общините. Ежегодно се извършва ремонт на контейнерите, като някои от тях се подменят, поради тяхната амортизация.

Таблица 6-03: Налични контейнери за събиране на смесени битови отпадъци в общините към 2016г.

Видове съдове	Брой на съдовете за битови отпадъци			
	Община Разлог	Община Банско	Община Белица	Община Якоруда
Контейнери, с обем 4м ³	-	14	-	-
Контейнери тип „Бобър“, с обем 1,1м ³	393	989	567	388
Контейнери тип „Мева“, с обем 0,11м ³	6738	6589	252	-
Контейнери тип „Ракла“, с обем 0,80м ³	93	-	-	-
Улични кошчета	48	100	150	*

Забележка:

*няма данни

Източник: ОбА Регион Разлог

Не е решен проблемът с разделното събиране на отпадъците от изгарянето на дърва и въглища през отоплителния сезон – пепел и сгурия. Към 2016г. посочените отпадъци от

домакинствата се изхвърлят, извозват и третираят със смесените битови отпадъци. При смесване с въглищни остатъци, сгурия и пепел се променя състава на отпадъците в посока по-висока плътност и понижено съдържание на рециклируеми материали. При изсипване на не добре загасени отпадъци от горенето на дърва и въглища се повреждат и контейнерите. Друг негативен ефект от запалването на отпадъците в контейнерите е временното, но силно замърсяване на въздуха в района на контейнерите с горящи отпадъци.

Общините, включени в регион за управление на отпадъците Разлог, са обезпечени с необходимия брой съдове за събиране на отпадъци. При необходимост от поставяне на контейнери на нови точки в населените места за подобряване ефективността на системата, общинската администрация към съответната община, закупува нови съдове за събиране на смесени битови отпадъци, за допълване на системата си по населените места в общината. Системно се извършва проверка за състоянието на съдовете, като някои от контейнерите се подлагат на ремонт, а други от тях се подменят, поради тяхната амортизация.

Услуга по сепариране и сортиране на рециклируеми отпадъци чрез регионални съоръжения

Сепарирането е мярка за третирането на отпадъците, преди тяхното депониране. Той е известен и работещ метод, при който отпадъците се разделят ръчно или механично по компоненти и от общият поток битов отпадък се извличат оползотворимите и рециклируеми отпадъци. Останалите след сепарирането отпадъци, които не могат да бъдат използвани се депонират на депо за неопасни отпадъци и/или в съоръжения за термично третиране. Чрез сепарирането обемът на отпадъците за депониране се намалява значително, с което се удължава експлоатационния срок на депата. Сепарирането е дейност, която допринася за постигане на целите за рециклиране, както и извличане на максимално количество оползотворими и рециклируеми отпадъци от общия поток и предотвратяване постъпването им на депото за депониране.

На територията на новоизграденото Регионално депо-Разлог е предвидена площадка за сепариране, с цел бъдещо изграждане на сепариращо съоръжение за битовите отпадъци, което ще обслужва всички общини в Регионалното сдружение. В инсталацията се предвижда да постъпват за сепариране и оползотворяване единствено смесени битови отпадъци и подобни на тях отпадъци. Експлоатацията на инсталацията ще доведе до намаляване на теглото на постъпилите на територията на Регионалното депо неопасни отпадъци, предназначени за депониране и максимално увеличаване на теглото на постъпилите отпадъци, годни за последващо рециклиране или оползотворяване. В резултат на това ще бъдат постигнати поставените индикативни цели за рециклиране и оползотворяване на битовите отпадъци. В Анализ за отпадъците са разгледани три сценария, на база направени допускания. Изчислено е прогнозното количество на битови отпадъци, включващи най-малко хартия и картон, метал, пластмаса и стъкло от домакинствата и от други източници за определяне изпълнението на количествените цели за повторна употреба и рециклиране по чл. 31, ал. 1, т. 1 от ЗУО и възможните алтернативни варианти за тяхното постигане.

Услуги по третиране на разделно събрани биоотпадъци на общи регионални съоръжения

В общините няма въведена система за разделно събиране на биоразградими, в т.ч и биоотпадъци, които са част от общия поток битови отпадъци. До момента не са осигурени съдове и техника за събиране и извозване на разделно събраните хранителни и кухненски отпадъци. Не е въведена и система за домашно компостиране. В селските райони най-често срещаните практики за третиране на биоотпадъци са: използване на кухненски и градински отпадъци за храна на животните; натрупване на смесени купчини от оборски тор, растителни

и кухненски отпадъци в полето; купчините не се обръщат, но след една до три години могат да се използват като подобрител на почвата; изгаряне на градински отпадъци и листа.

Съгласно чл.34, ал.1 и 2 от ЗУО биоотпадъците от поддържане на обществени площи, паркове и градини се събират разделно и да се третират чрез компостиране или анаеробно разграждане, по начин, който осигурява висока степен на защита на околната среда. До момента на териториите на четирите общини не е извършвано разделно събиране на зелени отпадъци, което би било нецелесъобразно, предвид липсата на изградена инсталация за компостиране.

На територията на Регионалното депо за неопасни отпадъци в м. „Кривосер“, Община Разлог е изградена площадка за компостиране. С въвеждане на Регионалната система се предвижда уиндроу компостиране на събираните от четирите общини зелени отпадъци. Към зелените отпадъци спадат:

- Отпадъци от градини и паркове (растителни остатъци, като листа, окосена трева, изрезки от храсти и дървета от общинския сектор);
- Изрезки от дървета, храсти и окосена трева от частния сектор (градини на домакинства, овощни и зеленчукови градини);
- Зелени отпадъци от гробищни паркове;
- Крайпътна зеленина (растителни остатъци от поддръжката на крайпътната зеленина).

Съгласно чл.9 от Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци (Обн. ДВ, бр.11 от 31.01.2017г.), кметът на общината осигурява разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците от поддържането на обществени площи, паркове и градини по чл. 34, ал. 1 от ЗУО на територията на съответната община. Събраните зелени отпадъци, генерирани на територията на всяка община членка в регионалното сдружение Разлог ще се извозват до площадката за компостиране на зелени отпадъци на Регионално депо – Разлог и ще се третират в съответствие с изискванията на Закона за управление на отпадъците и Наредбата за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградимите отпадъци.

Въвеждането в експлоатация на компостираща инсталация на територията на РДНО – Разлог е от изключително важно значение, предвид факта, че на компостиране ще се подлагат количествата генерирани разделно събрани зелени отпадъци от всички общини в регионалното сдружение.

Депониране на битови/строителни отпадъци на регионално депо за отпадъци

Екологосъобразното управление на отпадъци е съвкупност от права, задължения, решения и дейности, които трябва да осигурят устойчиво управление чрез специализирани форми на третиране и контрол. Основен подход в решаване на проблемите с битовите отпадъци е тяхното депониране. Депонирането на отпадъците стои на най-ниското ниво в йерархията на управление на отпадъците, въведена с европейското и с националното законодателство. Важно е да се предприемат мерки за увеличаване на количествата на рециклируемите и оползотворени отпадъци. Необходимо е тези видове отпадъци да се разглеждат като ресурс, от който могат да се извлекат както екологични, така и финансови ползи и максимално да се ограничат всички възможности, които водят до попадането им в клетките на Регионалното депо за депониране. След въвеждане в експлоатация на сепариращата инсталация, на депониране ще се подлага остатъка от битовия отпадък, негоден за рециклиране и оползотворяване, преминал през инсталацията.

На територията на РДНО Разлог са предвидени 4 клетки за битови отпадъци и една за земни маси за запръстяване. В общините Разлог, Банско, Белица и Якоруда практиката в момента е

до въвеждане в експлоатация на Регионално депо Разлог битовите и строителни отпадъци да се депонират на действащото депо на гр. Разлог в м. „Седръч“. Съгласно Комплексно Разрешително № 519-Н0/2015г. на Община Разлог на територията на РДНО-Разлог се разрешава приемането на строителни отпадъци за обезвреждане с код и наименование, (съгласно Наредба №2/2014 за класификация на отпадъците), подробно описани в Анализ на отпадъците.

Към момента на територията на Регионалното сдружение няма изградена инсталация за рециклиране на строителни отпадъци, което е слаба страна при управлението на този поток отпадъци. Необходимо е да се предприемат действия за осигуряване на инфраструктура за отпадъците от строителство и разрушаване.

Третиране на утайки от ПСОВ на населени места в общи съоръжения

„Третиране“ означава дейностите по оползотворяване или обезвреждане, включително подготовката преди оползотворяването или обезвреждането. В Националния стратегически план за управление на утайките от градските пречиствателни станции за отпадъчни води на територията на Република България за периода 2014-2020 г. се предоставят възможности и насоки за третиране на утайките чрез: оползотворяване върху земеделски площи; оползотворяване при рекултивация на нарушени терени и депа; енергийно оползотворяване; обезвреждане на утайки чрез депониране; компостиране. Избора на всеки един от посочените варианти е свързан с редица предшестващи фактори. Основен фактор е качеството на генерираните утайки. Генераторите на утайки от ПСОВ са задължени да извършват ежегодни изпитвания на утайките по регламентирани показатели от Приложение № 4 на Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистване на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието. Резултатите от изпитванията дават оценка за качеството на утайките и определят възможностите за тяхното приложение. Необходимо е от операторите на съоръженията за пречистване на отпадъчни води да се търсят възможности за третиране на утайките, които да удовлетворяват изискванията на Наредбата за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистване на отпадъчни води.

Третирането на утайките от ПСОВ на населените места на територията на Регионално сдружение Разлог са подробно разгледани в Анализ на отпадъците.

Други услуги, свързани с отпадъците, предоставяни на регионален принцип в рамките на РСУО

Предвижданията са в границите на новоизграденото Регионално депо в м. „Кривосер“, Община Разлог да бъде ситуирана площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата. По този начин ще се изпълни изискването по чл.19, ал.3, т.11. от ЗУО за осигуряването на площадки във всички населени места с население, по-голямо от 10 000 жители на териториите на общините.